

УДК 372.8

**Г.О. Тишковець, В.В. Щербина, к.б.н., доц., Ю.В. Чебанова, к.геогр.н, ст.
викл., М.М. Ганчук, ст. викл., В.П. Скиба, ас., Е.М. Аюбова, ас., О.Г.
Антоновський, ас, Н.В. Тарусова, к.б.н., доц.**
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитри Моторного

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ АНКЕТНИХ ОПИТУВАНЬ СТУДЕНТІВ БАКАЛАВРАТУ 2021 Р. ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТУДОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 101 – ЕКОЛОГІЯ У ТДАТУ

Анотація. В статті представлені данні соціологічних опитувань студентів першого (бакалаврського) рівня, що показують їх ставлення до аспектів студоцентрованого навчання за спеціальністю 101 – Екологія у ТДАТУ. Через спектр анкетного опитування аналізується діючий рівень позитивної комунікації між адміністрацією закладу та викладачами освітніх компонентів ОПП, а також ступень відповідності освітнього середовища індивідуальним потребам кожного студента спеціальності, що необхідні для надання якісних освітніх послуг. Визначається рівень організації студоцентрованого підходу в організації освітнього процесу безпосередньо в межах навчального сектору. Аналізується рівень забезпеченості корегування освітніх послуг із врахуванням думки студентів. Проводиться аналіз анкетного опитування та діючих практик реалізації освітнього процесу на рівні освітньої програми.

Ключові слова: студоцентроване навчання, анкетне опитування студентів, спеціальність 101 – Екологія, ТДАТУ.

Постановка проблеми. В сучасних умовах знецінюється просте засвоєння фактів, опанування сталих алгоритмів та теорій. Причиною цього є швидке зростання обсягів інформації, яку має опанувати людина і, як наслідок, ускладнення застосування традиційних способів навчання, що передбачають передачу знань від викладача до студента під час занять. Поступово такий підхід повинен бути доповненим, а згодом заміненим самостійним навчанням студента під керівництвом викладача [1].

Світовими тенденціями розвитку вищої школи є студентоцентризм. Студентоцентризм – це максимальне наближення освіти, навчання і виховання конкретної особистості до її сутності, здібностей і життєвих планів [2]. Студентоцентризм передбачає специфічні форми організації навчального процесу. Водночас зростання попиту на навички і компетенції вимагає від вищої освіти нових кроків [3]. Таке навчання передбачає необхідність формування внутрішньої мотивації навчання, зацікавленість самих студентів в надбанні глибоких знань та корисних навичок.

Одним із способів реалізації студентоцентризму є особистісно-орієнтований підхід, здатний сприяти не лише всебічному розвитку особистості студента, врахувань його індивідуальних здібностей, а й дозволяє концентрувати зусилля на формуванні його світосприйняття, професійних навичок, саморозвитку, саморегуляції, соціальної відповідальності, актуалізації особистого досвіду студентів [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Студентоцентричний підхід у формуванні громадянської та політичної культури студентів вимагає розвиток здібностей аналізувати та знаходити шляхи виходу з складних, неоднозначних політичних ситуацій, вивчати принципи існуючих проблем і бачити свою роль в їх розв'язанні та вирішенні [5].

Саме тому дослідження різних аспектів реалізації студентоцентрованого підходу є дуже актуальним та потребує різновекторного вивчення. У тому числі і через практики дієвої оцінки реалізації відповідних підходів впровадження студентоцентрованого підходу за допомогою опитувань здобувачів окремих спеціальностей, факультетів та ЗВО для визначення найбільш дієвих механізмів.

Формулювання цілей статті. Провести аналіз результатів анкетних опитувань студентів бакалаврату 2021 р. що визначають деякі особливості реалізації студентоцентрованого навчання за спеціальністю 101 – Екологія у ТДАТУ

Виклад основного матеріалу досліджень. У процесі опитування приймали участь студенти чотирьох курсів спеціальності 101-Екологія Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного. Всього було опитано 81,3% здобувачів, які навчаються на даній спеціальності. Опитування проводилося у 2021 році. В ході опитування студентам була надана можливість оцінити за 10 бальною шкалою наведене твердження (при цьому 10 балів відображають повну відповідність діючим прийомам реалізації освітнього процесу на освітньо-професійній програмі (ОПП) «Екологія» першого (бакалаврського) рівня, а 1 бал відповідно цілковиту незгоду). Твердження що виносилися для оцінювання мали такий перелік:

- Викладання та навчання на ОПП «Екологія» є таким, що поважає і враховує різноманітність здобувачі вищої освіти та їх потреби;
- Викладачі ОПП «Екологія» використовують різні педагогічні методи та форми;
- Викладачі ОПП «Екологія» корегують надання освітніх послуг із врахуванням думки студентів;
- ЗВО забезпечує розвиток взаємоповаги у стосунках студента і викладача;
- Викладачі ОПП «Екологія» формують відчуття незалежності здобувачів вищої освіти водночас із забезпеченням належного наставництва і підтримки;
- Я як здобувач вищої освіти задоволений формами викладання і навчання, що використовуються на ОПП «Екологія».

Високій оцінці реалізації освітнього процесу на ОПП «Екологія» сприяють систематична наполеглива праця яка реалізується на різних рівнях організації освітнього процесу. Дієвість впровадження різних заходів підтверджують результати анкетних опитувань здобувачів першого (бакалаврського) рівня, що говорять про позитивний рівень оцінки тверджень, що ідентифікують окремі аспекти реалізації освітнього процесу із врахуванням засад студоцентрованого навчання. Так більшість із наведених тез були оцінені студентами із використанням високих та дуже високих балів (Рис.1).

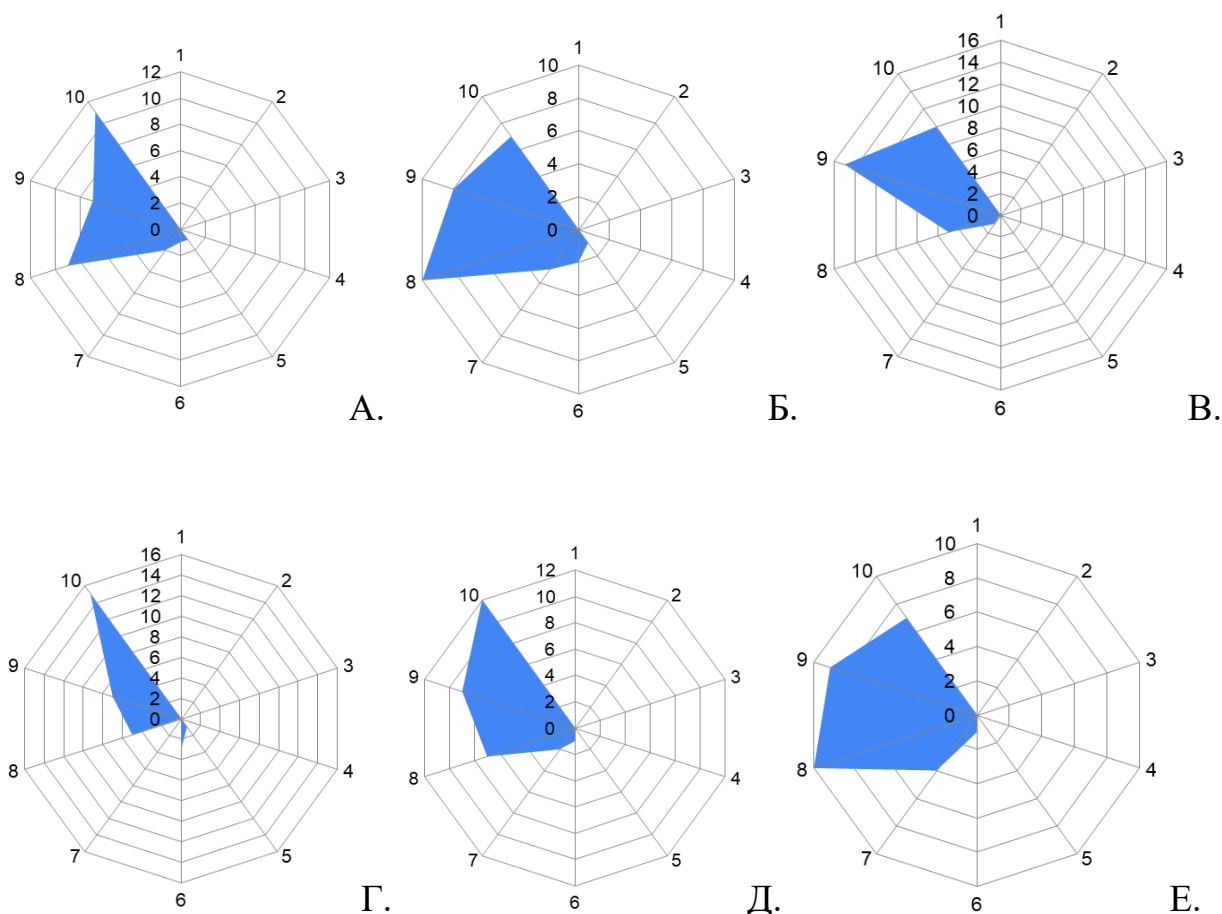

Рис. 1. Відсотковий розподіл бальної оцінки тверджень* за результатами опитувань студентів бакалаврату спеціальності 101-Екологія ТДАТУ

*Примітка:

«Викладання та навчання на ОПП «Екологія» є таким, що поважає і враховує різноманітність здобувачі вищої освіти та їх потреби» (А);

«Викладачі ОПП «Екологія» використовують різні педагогічні методи та форми» (Б);

«Викладачі ОПП «Екологія» корегують надання освітніх послуг із врахуванням думки студентів» (В);

«ЗВО забезпечує розвиток взаємоповаги у стосунках студента і викладача» (Г);

«Викладачі ОПП «Екологія» формують відчуття незалежності здобувачів вищої освіти водночас із забезпеченням належного наставництва і підтримки» (Д);

«Я як здобувач вищої освіти задоволений формами викладання і навчання, що використовуються на ОПП «Екологія»» (Е).

Наведений у анкеті перелік тез умовно можна поділити на 3-и групи. Перший блок ідентифікують твердження «Викладання та навчання на ОПП «Екологія» є таким, що поважає і враховує різноманітність здобувачі вищої освіти та їх потреби»; «ЗВО забезпечує розвиток взаємоповаги у стосунках студента і викладача»; «Викладачі ОПП «Екологія» формують відчуття незалежності здобувачів вищої освіти водночас із забезпеченням належного наставництва і підтримки». Які відповідно дають розуміння про діючий рівень позитивної комунікації між адміністрацією закладу та викладачами освітніх компонентів ОПП, а також ступень відповідності освітнього середовища індивідуальним потребам кожного студента спеціальності, що необхідні для надання якісних освітніх послуг. Отримані результати опитувань визначають дуже високий рівень задоволеності здобувачів вищої освіти (Рис. 1 А, Г, Д) відповідними категоріями оцінки. Реалізація студоцентрованого навчання у ТДАТУ загалом та на ОПП «Екологія» зокрема у цьому блоці забезпечується комплексно та визначаються дієвими механізмами які дозволяють:

- сформувати індивідуальний підхід до здобувачів з боку науково-педагогічних працівників, створити умови для реалізації права на освіту для здобувачів із різними потребами та запитам;
- налагодити освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти яка сприяє становленню та розвитку партнерських відносин між викладачами і студентами університету, а також підтримує атмосферу довіри, відповідальності та взаємодопомоги в університетському середовищі;
- сформувати потужну базу внутрішніх положень ЗВО та інших офіційних документів ТДАТУ, яка запобігає виникненню конфлікту інтересів, під яким слід розуміти суперечність між особистими інтересами члена університетської спільноти та його службовими або навчально-виховними обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень;
- забезпечувати повноцінну роботу студентської ради, що виражає інтереси всіх студентів університету та функціонує з метою забезпечення виконання студентами своїх обов'язків, а також захисту їх прав;
- реалізовувати потужну роботу кураторського корпусу, що забезпечує супровід академічних груп спеціальності 101 – Екологія, тощо.

Другий блок тез об'єднує твердження «Викладачі ОПП «Екологія» використовують різні педагогічні методи та форми»; «Я як здобувач вищої освіти задоволений формами викладання і навчання, що використовуються на ОПП «Екологія»». За допомогою оцінки відповідних категорій можна ідентифікувати рівень організації студоцентрованого підходу в організації освітнього процесу безпосередньо в межах навчального сектору. Отримані в ході соціологічного опитування відсоткові показники співвідношення різних бальних оцінок (Рис. 1. Б, Е) також говорять про високий рівень задоволеності респондентів в межах окреслених запитань. В умовах ЗВО це досягається:

- високим професіоналізмом викладачів, що професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-організаційну діяльність та мають відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання та забезпечують високий рівень викладання освітніх компонентів;

- реалізацією навчальної та виховної діяльності у ЗВО із врахуванням запитів здобувачів вищої освіти, ступеня їх попередньої підготовки та інших умов;

- своєчасним оновлення та наповнення освітнього порталу ТДАТУ, що забезпечує дистанційне навчання здобувачів та дозволяє отримувати персоналізований доступ до електронного навчального курсу через Інтернет, відкривати та завантажувати на власний комп'ютер навчально-методичні матеріали курсу, відправляти виконані завдання для перевірки, проходити електронне тестування, тощо.

Третій блок формує теза «Викладачі ОПП «Екологія» корегують надання освітніх послуг із врахуванням думки студентів», яка за результатами опитування здобувачів також оцінена високими та дуже високими балами (Рис. 1 В). В межах зазначеної спеціальності це досягається через:

- постійне анкетування студентів, з метою визначення якості освітніх програм, якості викладання, якості організації освітнього процесу;

- розгляд звернень, заяв, скарг, пропозицій студентів, а також проведення прийому здобувачів, з метою отримання необхідної інформації та зміцнення і розширення зв'язків адміністрації ТДАТУ із здобувачами вищої освіти;

- налагоджену комунікацію між гарантом ОПП та здобувачами вищої освіти;

- своєчасним розміщенням інформації у відкритому доступі, тощо.

Висновки. Таким чином аналізуючи результати проведених соціологічних досліджень реалізації освітнього процесу на ОПП «Екологія» першого (бакалаврського) рівня у ТДАТУ можна визначити суттєві здобутки у організації освітнього процесу, що знаходять схвальні відгуки серед здобувачів відповідної спеціальності у контексті визначення студоцентрованого навчання. Беручи до уваги, що більшість студентів погоджується з наданими тезами, обираючи для них високі бальні оцінки, доцільно говорити про дієвість наведених практик, які започатковані як нарівні ЗВО так і на рівні самої ОПП. Відповідно наведені механізми реалізації освітнього процесу потребують подальшої реалізації з метою збереження високого рівня забезпеченості студоцентрованого навчання в межах спеціальності.

Список використаних джерел

1. Жилияев І. Б., Ковтунець В.В., Сьомкін М.В. Вища освіта України: стан та проблеми. К., Науководослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України, Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, 2015, 96 с.

2. Кремень В. Чому ми бідні, якщо такі освічені? Дзеркало тижня. 2015. №6. URL: <http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/chomu-mi-bidni-yakscho-taki-osvicheni-.html>

3. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти URL: [http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG %20in %20Ukrainian_by %20the%20British %20Council.pdf](http://www.enqa.eu/indirme/esg/ESG%20in%20Ukrainian_by%20the%20British%20Council.pdf)

4. Хоружий Г. Ф. Студентоцентризм як принцип академічної культури. Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей : зб. наук. пр., 2012. 382 с.

5. Іванова Н.Ю. Студентоцентризм як фактор підвищення якості знань з політології. Студентоцентризм у системі забезпечення якості освіти в економічному університеті : зб. матеріалів Всеукр. наук.-метод. конф. за міжнар. участю, 2016. 316 с.

Tiskovets G.O., Shcherbyna V.V., Chebanova Yu.V., Hanchuk M.M., Skyba V.P., Ayubova E.M, Antonovskiy O.G., Tarusova N.V. ANALYSIS OF THE RESULTS OF QUESTIONNAIRE SURVEYS OF BACHELOR STUDENTS OF 2021 WHAT DETERMINE SOME FEATURES OF THE IMPLEMENTATION OF STUDENT-CENTERED CENTRAL

Summary. The article presents data from sociological surveys of students of the first (bachelor's) level showing their attitude to aspects of student-centered education in the specialty 101 - Ecology at TSATU. Through the range of questionnaires, the current level of positive communication between the administration of the institution and teachers of educational components of OPP is analyzed, as well as the degree of compliance of the educational environment with the individual needs of each student needed to provide quality educational services. The level of organization of the student-centered approach in the organization of the educational process directly within the educational sector is determined. The level of provision of adjustment of educational services taking into account the opinion of students is analyzed. An analysis of the questionnaire and current practices of the educational process at the level of the educational program.

Key words: student-centered education, questionnaire survey of students, specialty 101 - Ecology, TSATU.